Jana Hojstričová

Vo fotografii 90.rokoch doznievala mimoriadna explózia post-modernej „slovenskej novej vlny“, ktorá v tejto dekáde dosiahla rad úspechov v medzinárodnom kontexte, či už v Arles alebo Houstone. U nás doma to bolo obdobie kvasu, o slovo sa hlásili najmä dokumentaristi, ktorí chceli dokázať že nadobudnutá sloboda im dovolí priniesť ničím nelimitovanú autentickú správu o Slovensku. Na troch novo založených fotografických odboroch na školách – ITF, FTF VŠMU, VŠVU – začali štúdium desiatky záujemcov. Z ich množstva nakoniec ako kľúčové osobnosti vstúpili do dejín len tri - Martin Kollár (VŠMU) , Lucia Nimcová (ITF) , Jana Hojstričová (VŠVU).
U Jany Hostričovej sa jej nosnou témou stalo telo. Dokázala zásadne zmeniť uhol pohľadu. Ak v predchádzajúcich obdobiach, aj u jej profesora Jána Krížika – je telo predovšetkým sen, túžba, tvar, či objekt, o tele sa hovorí – Jana Hojstričová situácia prevrátila na ruby, dala hlas svojmu telu, urobila ho subjektom, dovtedy nemé prehovorilo: je to aj problém, bremeno, aj intimita, aj tajomstvo, aj radosť. U Doroty Sadovskej v Korporalitách je vlastné telo sochárska hmota, u Hojstričovej sa pritakáva vlastnému telu, ďalší krok v tak obľúbených denníkových záznamov 90.rokov - telo ako cesta ku vlastnej identite, seba-reflexívnosť tela.
Spolupráca od roku 2010 s Palom Machom mi pripomína spoluprácu Jána Kadára s Elmarom Klosom, keď bolo zrejmé, že prvý sa skôr venuje vedeniu hercov a druhý scenáru, ako Jana Hojstričová fotografii a Palo Macho sklu. Nie je to intervencia do diela iného autora, ani fiktívna spolupráca, ani interpretácia, ale stavba diela, v ktorom hrá svoju rolu aj sklo, aj fotografia, aj priestor, architektúra, aj svetlo, aj tieň, čokoľvek by sme odtiaľ vyňali, vždy by sme dielo zničili – nedá sa vysvetliť svojim časťami, je kompaktné, lebo sa skladá viac než len z materských médií obidvoch autorov.
V tejto spolupráci sa odráža predchádzajúca Machova kooperácia s inými výtvarníkmi, ale pre fotografiu je to čosi výnimočné – nedá sa to prirovnať ani k spoločnému dielu Štyrského a Toyen alebo Hre na štvrtého od Prekopa, Stana, Pacinu. Z dvoch dôvodov je to mimoriadne – na jednej strane ide o tvorivý dialóg dvoch značne odlišných médií, na druhej strane je podstatný prechod z 2D fotografie do 3D inštalácie. V dielach Medzi stenami či Neustále situácie sa Hojstričová vzdáva príbehu, drámy tela a spoločne s Machom sa vydáva na cestu abstrakcie a spoločne dospievajú k „neutralizácii narácie a rozsahu farebných škál až k nefarbám a preferencii svetla aj k záujmu o priestor“. (Marian Zervan, Monika Mitášová).

Cit pre fotografické špecifikum sa odrazil aj v Hojstričovej výskume fotografických techník 19.storočia. Spolu so svojimi kolegyňami (Bohunka Koklesová, Jana Križanová) stojí na začiatku etapy, ktorá po prvolezeckom výskume Ľudovíta Hlaváča z 80.rokoch, predstavila fotografiu 19.storočia v celej jej šírke a rozmanitosti. To, že do výskumu zahrnula aj spoluprácu s regionálnymi múzeami, dokumentuje, nakoľko detailný a spoľahlivý obraz vývoja prináša so svojim kolegyňami (na rozdiel od Hlaváčovej uponáhľanej a nesystémovej publicistiky). Oprávnene hovoria o renesancii fotografie 19.storočia, ktorá neprišla sama od seba, ale vďaka ich systematickej práci. U Hojstričovej to nie sú len texty, knihy, najmä Zrkadlo s pamäťou, ale aj konferencie, workshopy, výstavy (ani referenčná zbierka fotografií na katedre by nebola bez jej iniciatívy) V textoch sa vyhýba sa floskuliam, rozpráva jazykom, ktorý čitateľa neodradí, ale navedie k lepšiemu porozumeniu spracovávanej témy. Hojstričová uzavrela oblúk objavovania hodnôt 19.storočia pre súčasnosť tým, že po výskume, konferenciách, výstavách sa mu venuje vo svojich predmetoch, prednáškach teda tomu, čo môže byť inšpiratívne aj pre budúce generácie vizuálnych tvorcov. Hojstričová výstavy pripravuje pre rôzne priestory, dbá nielen na výber, ale vníma výstavu ako komplexné architektonicko - výtvarné dielo. Práca sa u nej nekončí dokončením textu a súpisom vystavovaných prác, ale až ich definitívnym umiestnením v tom-ktorom priestore.

Hojstričová od roku 1998 pôsobí na VŠVU najprv ako asistentka vedúcej ateliéru prof. Miloty Havránkovej, od roku 2003 ako odborná asistentka a od roku 2011 ako docentka. Vedie okrem iného predmety Fotografia v dizajne, Enviroment, Telo, akt, portrét, Inscenovaná fotografia, Historické fotografické techniky, Fotografia – realita, konštrukcia. Je úspešnou grantovou riešiteľkou viacerých projektov, zasadá v domácich aj zahraničných porotách.
Hojstričová dokáže tvorbu unikátneho fotografického diela skĺbiť so skvelým pedagogickým talentom, v ktorom sa odkrýva jej pokojná empatia pri vedení a konzultovaní či oponovaní študentských prác. K slovu sa dostáva jej zmysel pre detail, precíznosť, schopnosť viesť študentov k čo najlepším výsledkom. Vysoká kompetencia jej pedagogickej práce sa prejavuje v konkrétnej práci nad jednotlivými študentskými projektami - nesnaží sa o vnucovanie jediného autorského rukopisu, ale skôr citlivo hľadá osobitosť každého študenta - s vedomím nutnosti konfrontácie ich diel s verejnosťou. Hojstričová intenzívne participuje na realizácii prezentácie študentských prác na celom rade výstav katedry fotografie a nových médií doma i v zahraničí

4. Záverečné stanovisko

Jana Hojstričová patrí k výnimočným osobnostiam slovenskej fotografie. Je všestranne vzdelanou autorkou, s mimoriadnymi osobnostnými predpokladmi a talentom, aj ako umelkyňa, aj ako pedagogička. Doporučujem jej menovanie za profesora.

Prof. Václav Macek